

OGODNJA DANICA.

Katolski cerkveni list.

L. 39.

V Četrtik 28. Kimovec.

1850.

Sedajni obšir katolske cerkve.

XIII. Avstriansko cesarstvo.

14. Ogersko. (Dalje.)

Kralj Matias (Matia Korvin 1458—1490.)

Na perzadevanje Szilaggia so Ogri zdaj 15 let stariga Matija Huniada kralja izvolili. Ta je 32 let Ogre modro vladal in je po pravici med njih nar veči kralje peršteti. Še zdaj imajo Ogri pregovor: „Kralj Matiaž je mertev, pravica je umerla“. Srečen je bil v svojih vojskah, le škoda, da je sovjo moč bolj v bojih s cesarjem Friderikom IV. s Čehi in Poljaki zapravljal, namest da bi se bil prot Turkam obrnil, katerih sultan Mohamed II. je tistikrat toliko kersanskih dežel posedel. Koliko je ta kralj za izobraženje Ogrov skerbil, so pričee mnogi učeni, umetalniki in obertniki, ki jih je iz vsih dežel na Ogersko pervabil, vseučeliše v Budi in sosebno slavna korvinska bukvarnica (biblioteka), ktero je on postavil. Čez 300 mož je na njegove potroske po Evropi bukve nabiralo in prepisovalo.

Po dolgim prepiranji zlasti na svetvanje Štefana Zapolia je bil za njim kralj izvoljen Vladislav II. iz Poljskiga, ki je bil tudi česki kralj. Pod tim kraljem je slo vse slabši, prepiri med podložnimi, srovost, ubožanje se je vidilo povsot, clo kralj večkrat per mizi ni vina imel, in meso je mogel v mesnicah na posodbo jemati. — Ker je bila nevarnost od Turkov zmiraj hujši, je bil ostrigonski nadškof kardinal Tomaž Bakaes, ki je ravno v Rim k lateranskemu cerkvenimu zboru sel, pooblasten od papeža pomoči dobiti, ali družiga ni bil dosegel, kakor perpušenje, da bi se ljudje v pridigah k vojski budili, kar je že sv. Janez Kapistran poprej s tolikim pospeham storil bil. Zgodilo se je to, leteli so kmetje od vsih strani skupej in se imenovali Kuruczok od križev, s kterimi so bili zaznamvani. Njih vojvod je bil Juri Dosa rojen Seklar. Ker je vse k njemu hitelo, ni imel skorej kdo delati, plemenitniki so kmete s silo perderževali in tako je vstal med njimi prepir. Namest da bi bil Dosa svoje derhale zoper Turke peljal, so se te veliko več po vsi deželi vsule: gorje je bilo vsim grajsinjakam,

ki so jim v roke padli. Požiganje, morjenje z nar hujšimi martrami se je vidilo po vsi deželi. Tej strašni čerri vojski konc storiti je persel Janez Zapolia iz Sedmograškiga, kuruci so bili premagani, njih glava Juri Dosa vjet (1514). Zapolia je vkažal zdaj Ciganam tron, krono in žeslo iz železa skovati, in 40 Dosatovih služabnikov 15 dni stradati. 15. dan je bilo tih še 9 živih: Dosa je bil pred njimi na razbeljen tron posajen in z razbeljeno krono kronan. Zdaj jim zapove Zapolia pečene ude živiga Dosata jesti. 3 niso hotli in so bili razsekani, družih 6 je jedlo in so bili domu spušeni. Dosa je molčal, le ko so ga lačni glodali, jih je kakor pse zmerjal in — umerl.

Vladislav II. oženjen s francozko princezno Ano, je imel dva otreka Ludovika in Ano. V l. 1515 je bil persel na Dunaj k cesarju Maksimilianu I, in tukaj je bilo zgovorjeno, da bo Ludovik Maksimilianovo vnukno Marijo in njen brat Ferdinand Vladislavovo hčer Ano vzel, kar se je bilo poznej v l. 1521 tudi zgodilo. Kmalo potlej je Vladislav II. umerl (1516).

Fajmošter vzamejo slovo od svoje fare; farmani se pri svojim fajmoštru poslové.

(Dalje in konec.)

V rek svojo zadnje pridige so bili g. dehant zbrali besede nedeljskiga evangelija: „Isite nar popred bozjiga „kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo pri-verženo“.

Vpeljavo so koj s tem pričeli, da so opomnili, da zadnjikrat govore svojim ovčicam, gotovo tudi zato, da bi si pač zadnjih besedi svojiga dušniga pastirja ne spozabili. Potem, ko so opomnili, da so se z veseljem trudili v svoji službi, so perstopili k namenu svoje poslednje pridige do liderskih farmanov, ter so še enkrat ponovili posebno važne nauke jim velikokrat dane in skazali, da cloveka le prava pobožnost, ki se v spolanovanji ljubezni do bližnjiga pokaže, večno, pa tudi časno v resnici srečniga storiti zamore, zato so seobernili k vsim stanovam, vsim starostim, obojnemu spolu

ter so poslušavcem višjim in nižjim, oženjenim in omoženim in neoženjenim neomoženim, mladim in starim, ženskimi in moškimi, posebno pa otrokam, mladenčcem in dekletem tiste nauke še enkrat s serčno gorkostjo v spomin vtisnili, ktere so iz lastne pastirske skušnje jim nar potrebniši spoznali.

De so pri vsih teh opominjevanjih vedno solze tekale, mende treba ni opomniti. Pa tudi pridigar so bili ginjeni, posebno bolj k zadnjemu, ko so odpušanja prosili svoje farmane, če so jih kdaj, se ve de po nevedama, razžalili, in se vsih posebno pa svojih ljubih spovedencev molitvi perporočevali. Ko so pa potem še vsim z milim glasom še eno — in sicer zadnjo prošnjo izgovorili rekoč: Kadar pa boste slišali novico: vaš nekdanji fajmošter so umerli, molite za mojo revno dušo tudi takrat in recite: „večni pokoj mu dodeli, o Gospod, in večna ljube naj mu sveti, v miru naj počiva, se vzdigne mil jok in le to, de so z nekoliko bolj krepko besedo Marijo, prečisto Devico častiti priporočevati“, sebe in svoje farmane v nje priprošnje izročevati, duhovne, posebno pa prihodnjiga fajmoštra spoštovati, poslušati in ubogati priporočevati jeli, je ubranilo, de se jok na ves glas po celi cerkvi ni zagnal.

Potem so še sebe in svoje farmane priprošnjampatronov farne cerkve sv. Barbare in sv. Ahacija v molitvi priporočili in tako končali svojo zadnjo pridigo v Idrii s to prisereno željo, de bi pač ti zadnji nauki vsim farmanam globoko v sereu vtisnjeni ostali.

Blagor dušnemu pastirju, kteri se, kakor vis. čast. g. Anton Kos, od svojih farmanov posloviti zamore! — Blagor mu, komur se ne more družiga očitati, kakor reci: Predohar je bil! preveč je za nas skerbel! tega, kar nam je vse storil, nismo zaslužili! nismo ga bili vredni! Se se slišijo besede: „Idria se ni zahvalila in se tudi ne more zadosti zahvaliti svojemu dušnemu pastirju“. —

Ko sim povedal, kako milo so fajmošter poslovili se pri svojih farmanih, naj tudi ob kratkim opomnim še, kako je pa Idria slovo vzela od svojiga nekdanjiga nepozabljiviga fajmoštra. Tega pa ne storim zato, de bi očitno pohvalil Idreco, temuc veliko več zato, ker nam je to dokaz, de sovražniki vere, cerkve in duhovšine, ceravno so veliko veliko, vender še vsiga niso popacili! —

Idria ve, de v pretakanji milih solz, kterih je veliko steklo, ne obstoji še vsa ljubezina in vdanost do svojiga fajmoštra, temuc je prepričana, de prava ljubezina se v djanje izide. In tudi to se je zgodilo.

Le memo grede opomnim, de so se vse zveste ovčice, ktere so se njih še posebni skerbi izročile bile, od tistihmal ko so g. dehant za terdno dan odhoda odlocili, okoli spovednice zbrale in kakor čebele pred hudim vremenam v panjove svoje tje tisale, zadnjič tolažbe polne besede: „pojdi moj sin, pojdi moja hči, v miru, grehi so ti odpuseni“ še slišati iz ust svojiga spovednika.

Kar je gospodu časa ostajalo od spovednice, so ga v to obrnili, de so se poslovili še posamezno pri vsih svojih posebnih prijateljih in de so poslednjič bolnike vse še enkrat obiskali. Če so pa le kolikaj doma bili, je koj hiša napolnjena bila z ljudmi, ki so na dom posamezno hodili, se zahvaljevat in poslovljat, ali pa jih še kakošne — se ve de zadnje — pomoči prosit. Viditi je bilo, kakor kadar mravljinci z verstjo popotvajo tje, kjer so si sladko hrano zasledili. V pravim pomenu ga ni bilo časa, posebno zadnje dni ne, de bi koga ne bilo pri njih; le noč jim je pušena bila v počitek.

Kako so se jim vdane ovčice posamezno poslovile ne vem, petka večer in sabote jutro od svojiga družiga fajmoštra tudi še očitno slovo vzeti je skoraj cela

fara enoglasno sama od sebe sklenila. In tudi od tega nekoliko. — V petek popoldan je hudo nalivati jelo, in ko bi bilo še bolj deževalo, bi ne bili odstopili od tega kar so enkrat bili sklenili. Ob osmih so v navadi g. dehant večerjat šli; ko se petka večer ta ura bliža, liti neha; ko pa odbije ura v zvoniku osem, tudi že zvonik sv. Barbare vès v svetlobi stoji. Kaj je bilo? — Iz velike cesarske gostivnice pride okoli 30 bolj premožnih in gospodu vdanih praznično oblečenih mestnjakov; imel je vsak gorečo baklo v roki; tudi nekaj rudokopov z jamčnimi lučicami se jim je bilo pridružilo; de več rudokopov ni bilo, je pa ta vzrok, de jih je veliko bilo v delu, ravno toliko pa jih je na delo šlo, ker je ravno osma večerna ura tudi tistih ena, v kterih se delavci premenujejo. V dva dela se zdelé, tako de v sredo sebe godee dobe, in tako, spremljani od tolikanj ljudi, mladih in starih, moških in ženskih, de se je vse terlo, gredo po velikim tergu pod gradam proti farovžu; tam v dveh verstah v farovž obrnjeni obstoje; godei berž začno igrati lepe, tode žalostno mile viže; ko ti končajo, pevci vkup stopijo in zapojejo pesem, nemško sicer, pa lepo primerjeno — tode močno žalostno pesem od ločenja, ktera je vsim poslušavcem globoko v serce segla in marsiktero oko s solzami napolnila, za prvo odpeto verstico se tisti, ki so bakle v rokah deržali, odkrijejo bakle kviško vzdignejo in milo „živijo“ zaženejo, to je bilo poprijelo tudi vse poslušajoče ljudstvo, kteriga se je bilo tolikanj vkup steklo, de je vse natlačeno po cesti in vsih potih pred in okoli farovža stalo; ko „živijo“ potihne, godei milo entrado naredé, med tem pa so bakle vsi v tia navpik obrnjene deržali. Ravno tako so storili za drugo in tretjo verstico lepo pete pesmi. To je že samo na sebi ginljivo; ker je pa sleherni vedil, de velja g. dehantu, kteri so zadnjič prenočili v Idrii kakor nje fajmošter, je tako ginljivo postalo, de ga ni bilo viditi subiga očesa; še tistim so solze silile v oči, kteri so le iz same radovednosti z nekako nevošljivostjo gledali in poslušali. K časti Idrije bodi rečeno: le malo je tacihi bilo.

Naj je bilo to še tako lepo viditi, še tako prijetno poslušati žalostno muziko in milo petje, so oči in ušesa gledavcev in poslušavcev vse kaj družiga iskale in drugim bile obrnjene. Kam? V farovške okna. Čemu? V oreh se vsakimu serčna želja bere, še enkrat kje v kterim oknu ugledati svojiga fajmoštra. In res! ni zastoj tega pričakovala, zakaj po dokončanem petji se kar eno okno nanagloma odpre, g. dehant pogledajo zbrano množico ter se ji z milim, mehkim ter ginjenim glasom serčno zahvalijo rekoč: „Tega nisim zaslužil! Zahvalim se vam Idreco pošten! Imejte me v spominu ter molite za-me, tudi jez ne vam pozabil“. Pri teh v primerjenim občutleji izgovorjenih besedah se je pa vsako, če tudi kakor kamen terdo serec moglo omehčati. — Godei nektare, še bolj žalostne mile viže, kot so prve bile, zaigrajo, potem se podajo vsi z baklami in z jamčnimi lučicami tje, od kodar so prišli, in počasu se tudi ljudstvo razide; še se niso vsi razšli, je spet dež se vli. Tako se je petka večer končalo.

Ker sim pa popred opomnil tudi sabote jutra, naj še od tega kaj povem. — Poldeveta ura je bila v odhod namenjena iz Idrije v Ljubljano; dež je šel, in vender se je kmalo po osmih pred farovžem in na cesti, kjer so se mogli peljati g. dehant, spet veliko ljudstva zbralo, še v zadnjič viditi prijazno obličje svojiga ljubljeniga pastirja. V oreh se je ljudstvu brala želja, si dobro in tako globoko njih obraz v spomin vtisniti, de jim ga nič moglo ne bo izbrisati več vse dni njih življenja. Tudi šolarje so g. direktor vkup poklicali, naj bi tudi oni združeni slovo vzeli od svojiga očeta, kteri so se tudi pri njih pri zadnjim šolskim izpraševanju v pričo

vseh poslušavcov milo posloveli. — Voznik se je skorej do devetih bil zamudil ter ne prišel po gospoda, in vendar je zbrana množica vse skoz na dežji stoječa ure odhoda čakala in pričakala. Ko voz priderdra, se gospod dehant vzdignejo iz stanovanja, spremijo jih g. direktor, gg. kaplana, g. beneficiat in en alumnatar; na farovškimi pragu se pri prvem kaplanu, ki so mogli zavolj sv. maše ob desetih doma ostati in varh biti, s solznimi očmi poslove, jim v roke sežejo, jih objamejo ter kušnejo pričo jokajoče množice, stopijo v kočijo, k njim g. direktor; vozniki poženo in tako se odpeljejo Idrii nepozabljivi dušni pastir počasu sred med verstami zbraniga ljudstva. — Za njimi se pelje v dveh kočijah nekaj mestnjanov, v zadnji so pa drugi trije duhovni gospodje sedeli, ter vsi spremili svojiga fajmoštra do Veherša. — Tje pridši se g. dehant serčno zahvalijo za to počastenje mestnjanam in svojim nekdanjim duhovnim tovaršem — ti pa tudi še enkrat serčno slovo vzamejo od njih; g. dehant vsakimu posebej v roke sežejo, ter sleherniga poljubijo, potera stopijo v kočijo, voznik požene, proti Verhniki pelja — spremljevalci pa gledajo za njimi, dokler jih ne zgube spred oči, potem se s težkim srcem na svoj dom vernejo.

Taka je bila nasprotna ločitev fajmoštra od farmanov in farmanov od fajmoštra.

Vem, de me bo očitaneje zadelo: čemu se to tako po širokim in dolgim pripoveduje? popisuje? — Kar človek ljubi, od tega govori raji po dolgim, kakor ob kratkim! To je moje prvo opravičenje; drugo pa sledeče: Tako ob dolgim in širokim je to pisano tistim, kateri si vse prizadenejo duhovne pastirje ob spoštovanje, ljubezin, zaupanje in ob vso veljavo pri svoji čedi in farmane k zaničevanju sv. vere in katoliške cerkve pripeljati, v očitni in pred vsem svetam znani dokaz, de, čeravno se vpirajo in trudijo iz vsih svojih moči in jim je pri nekterih po sreči izšlo, jim je vendar pri večini spodletelo še dozdej ne samo v naši kranjski deželi, ampak tudi v našim snažnim mesticu. Bog daj, de bi jim tudi v prihodnje ne preteklo po sreči!

Zdej pa k vsimu zadnjimu tudi tebi, Kranj, še eno besedo Idria reče: Ko bi nevošljivost vsa neklersanska ne bila, bi tebi bila nevošljiva; ker pa vem, de je bratovsko ljubezin Jezus v podstavo svoji edinozveličanski veri dal, privošim tudi jest tebi tega, kteriga sim do njegove smerti imeti želela. Imej ga tako dolgo ali še dalje kakor sim ga jest imela, iz serca ti ga privošim, — tode prosim te, poslušaj ga, ubogaj ga, ljubi ga, imej vse svoje zaupanje v njega in — ne boš se kesal nikdar! Nikar ga nikdar ne žali ter v žalost ga nikar ne spravljaj in tudi ti boš čutil, če in kadar boš tudi prisiljen svojimu zdanjimu dušnemu pastirju reči: „nekdanji naš gospod“, kakor jest Idria zdaj, ko ga nimam več, čutim in bom gotovo še čutila, kaj de sim z njim zgubila. Prosim te še eno, Kranj! popravi ti s svojim lepim Bogu dopadljivim zadržanjem do njega, kar sim zadožila jest v vsih dvanajstih letih, pa zdaj mu popraviti več ne morem. V eno samo rano zamorem hladivniga olja vliči in ga tudi hočem s tem, de še enkrat obljubim: Ne pozabiti ne njega, ne njegovih lepih nauk, ne njegovih brezštevilnih dobrot, za ktere mu hočem saj z molitvijo vedno hvaležna biti.

Ker drugači ne morem, saj s tem hočem svojo hvaležnost skazati, de bom molila zanj, kar mu bo gotovo nar bolj všeč, ker vem, de je tudi on prepričan od resnice tega, kar sv. Hieronim pravi: „Veliko sim slišal, bral tudi veliko; spomniti se „pa vendar nikakor „ne morem, de bi bil kdaj slišal ali bral, de je kdo „nesrečne smerti umrl, kdor je usmiljen bil do svojiga „bližnjiga, zakaj tak človek jih ima veliko, ki zanj pro-

„sijo; nemogoče pa je, de bi Bog ne uslišal tolikanj prošnih“.

Iz Idrije 5. listopada.

Razgled po keršanskim svetu.

Belgiansko. V Bruselah se je bratovšina vstanovala, ktere namen je presveto rešnje Telo neprenehama moliti. Verh tega se zavežejo udje te bratovšine ubogim cerkvam na deželi pomagati. Odkazana je izbana, kjer se vsi darovi, ki se k tistimu hvalevrednimu namenu skupej spravijo, sprejemajo. Vsak prvi torik v mescu imajo udje te bratovšine svojo sv. mašo s pridigo in splohno sv. obhajilo. Vsako leto se nar manj 1 frank (23 kr.) v to bratovšino plača. Vsake 3 mesce se v izbani na pregled izstavi, kar je bilo v tem času cerkveniga orodja, oblačila itd. nabraniga in izdelaniga. Ob enim bojo tudi srenje oznanjene, ki bojo te darove dobile. —

Francosko. Minister kupčijstvo se je katoliškim duhovnam v Daudaville, Arromanches, Tauquin itd. v pismih v imenu cele dežele prav lepo zahvalil zavzemu in nevtrudeno zatajevanje samiga sebe, ki so ga v dopolnovanji dolžnost svojiga svetiga poklica v zadnji koleri razodevali.

Württemberg. Tudi tukaj so imeli letas katoliški duhovni eksercije, in sicer v Hegbahu, nekdanjim nuskim samostanu. 78 mašnikov je bilo zbranih, med njimi tudi čast. Rotenburški škof gosp. Jožef Lip. Ligorian P. Vogel je eksercije vodil, njegove pridige so ginile vse pričioče mašnike, ktere je njegov tovarš P. Rieger spovedoval. V pričo velike množice so bile eksercije 14. roznika t. l. končane. Od 1—6. mal. serpana je imela to srečo tudi duhovšina Paderbornske škofije na Pruskim.

Severna Amerika. Katoliški almanah, ki je letas v Baltimoru na svitlo persel, pove več važnih reči od cerkvenih zadev, kterih nekatere tukaj naznamimo.

Razun peterih cerkvenih zapoved, ki so v naših katehizmi, imajo katolčani v severni Ameriki še šesto, v kateri je zapovedano h potrebni hrani (živežu) cerkvenih služabnikov perpomoci.

Zapoved posta je bolj razložena, kakor drugod. Post obstoji v tem, se tam bere, de se ne jedo mesne jedi, in de se na dan le eno kosilo ima (full meal), pa ne pred 12. uro opoldan. Za večerjo je 4. del kosila dopušen. — Od velikonočniga obhajila se tam bere: „Vsak doumeten kristjan (t. j. ki se pameti zave) je pod smertnim greham dolžan, enkrat v letu k spovedi iti in velikonočno obhajilo prijeti. Kdor tega ne stori, ima smertni greh, pade v ekskomunikacion (izobčenje) in zgubi pravico po cerkveni šegi pokopan biti. Škof ima oblast to kazen naložiti“.

Zastran obiskanja bolnikov: „V sabotah, pred velicimi prazniki in ob nedeljah naj se mašnik zunaj posebno velike sile nikar k bolnikom ne klice zavoljo veliko opravil, ki jih te dni v cerkvi ima“.

V celi severni Ameriki (združenih deržavah) je 30 škofij, 3 nadškofje, 27 škofov, 1081 duhovnov, 1073 cerkvá, 360 bogoslovcev in 1 milijon 233.350 katolčanov. Kako lepo v tem delu Amerike katoliška vera raste, se vidi iz tega obzira:

Leto	1800	1830	1840	1845	1848	1849	1850
Škofije	1	11	16	21	30	30	30
Duhovni	68	232	482	617	890	1003	1081
Cerkve	80	230	451	611	907	966	1073
Duhovšnice ali seminariji	2	9	13	22	22	25	29

Praga. Prečastiti kardinal Svarcenberg so se na pot podali, de se bodo sami prepričali, ktero mesto na Českim de je nar bolj perpravno za napravo peteškofije.

Konstanc 2. Kimovec. Snoč ob štirih so se obhodnice, ki so tri tedne terpele, med prazničnim zvenenjem končale. Gospod oče Roh je zadnjič zlo ginljivo do ljudstva govoril, ktero je celo cerkev napolnilo. Perjatlji neperjatlji spoznajo, de imajo obhodnice silno moč; sovražniki kersanskiga življenja in podporniki verske vnemarnosti pa s svojo jezo pokažejo, kako zlo jim je ta moč, ki se je njih brezskernost nadjala ni, prekucijske dela skazila.

Berlin. Na Kepniškimi polji so začeli novo katoliško cerkev zidati, ki so ji ime sv. Mihela dali. Potrebo druge cerkve so katolčani v Berlinu že davnej čutili. Perve leta bo sicer cerkev na praznim polji stala, pa se sme upati, de se bo kmalo novo mesto okoli nje napravilo.

Ostende. Kdor hoče velikih in lepih katoliških cerkev videti, mora v Belgijo priti. V vsih cerkvah je dosti lepih podob, namalanih in iz lesa zrezanih; spovednice, lece, korske klopi so marsikje zlo umetno izdelane. Večidel se visoka kersanska misel v njih bere. Tako je na eni tukajšnih spovednic Marija Magdalena in Marija, Mati božja, vpodobljena. — Spokornica in Precista, perbežališe grešnikov; per drugi spovednici stoji Peter zraven Davida, dva spokornika; na tretjo ste naslonjeni dve ženski podobi, katerih ena z mečem in tehtnico božjo pravico, ena pa s sidram in plamečim Jezusovim srcem v roki upanje spokornika in božje usmiljenje navistuje. To je pač lepo; zakaj ravno v tem nasprotji delo našiga zveličanja obstoji, ker strah pred sodbo grešnika pretrese, mu upanje odpusjenja daje in ga obupanja obvaruje. Lece lepe velike cerkve je postavljena na štiri stoječe ženske podobe, ktere štiri poglavitne čednosti poudčujejo, na ktere se mora celo poslopje kersanskiga življenja zidati, h katerimu označevavce besede božje neprenehama podbujuje. Per stopnicah, ktere na leco peljejo, stojita dva angela, katerih eden roko razprostira kakor govornik in opomnuje, de duhoven kot božji poslanec govori, eden ima pa perst na ustih in opominja poslušavce k t.hi pazljivosti in resnobnemu premišljevanju.

Münster. Tukej se je družba napravila, ktera ima namen, v veliki cerkvi ranjeimu nadškofu Klemenu Avgustu od Droste-Višering prelepo znamenje: Snemanje Jezusa s križa, postaviti. Kupo podob bo iz marmora izdelal Ahtherman, Münsterjan in nar bolj sloveč podobar v našim veku.

Dunaj 16. kimovec. Kako žalostne de so našetiskarne zadeve, se vidi iz zadnjih listov časnika „Zuschauer“ in „Friedenszeitung“. Vrednika obeh časnikov Ebersberg in Rousseau, sta v umazani igri „Zopf und Braut“ (kita in nevesta) grozno zasramovana. Ker sta se pa neprestrašena moža v svojih listih zoper to zasramovanje po vsi pravici potegnili in pisaču, kar mu je šlo povedala, je ta, po imenu Sitter, zoper častita vrednika tiskarno tožbo perčel. In, kdo bi si mislil! tiskarna sodnija je obema zapovedala, to tožbo v prihodnjim listu imenovanih časnikov naznaniti, kar se je že tudi zgodilo. Pač ima zvesti Ebersberg, ko je to tožbo v svojim listu v vpeljavo naznanil: „Pisavce igre, ki so jo v Hernalskim gledišu igrali, nam je narobe svet pokazal in je z oterpujenim srcem vrednika Rousseaua in Ebersberg-a per tiskarni sodnii tožil, de sta ga razzalila — ona, ki bi smela po vsi pravici njega toziti!“ Pač se je čuditi, kako vstavna gospodkna tako tožbo ozir imeti in z nar bolj poštenimi derzavljani tako ravnati zamore!

Francosko. Iz Avinjona se piše: Krivoverski učnik Janez Boyhmie je bil iz Angleškiga na južno Francosko poslan, de bi tam krivoverstvo razširil in v Marseljskim mestu družbo napravil. Za to opravilo bi se mu na leto 30.000 goldinarjev dalo. Pa komej je v imenovano mesto peršel, kar je sam nagnjenje čutil, v katoliško cerkev verniti se: poprijel se je katoliškiga duhovna Ferranda; potem je nekaj tednov sam za se živel in 31. mal. serpana je pred Avinjonskim nadškofom katoliško vero molil; ni davnej, kar se je v London podal, perpraviti se za zakrament mašnikoviga posvečevanja. — V Parizu so dve hiši kupili in v to perpravili, de bodo Jezuiti v njih živeli in otroke učili. Učencov ne bo manjkalo; popred bi prostora biti ne utegnili, jih sprejeti. Viksi stanovi že dolgo vseučeliša zamerjajo, in željno perčakujejo, de bi že Jezuiti učiti začeli. Zoper prekucovavce Jezuite na pomoč kličejo. Tudi Thiers je Jezuitam perjatelj: vest ga k temu sili: čuti, koliko je divjosti kriv, ki se nad veliko Francozi vidi. — V Marseljskim mestu podpisujejo prošnjo do deržavniga zbora, de bi se za bogokletvino kazni postavile. —

Laško. Časnik „Gazzetta di Milano“ tole perpoveduje: Znano je, kako si angleška vladija perzadeva, de bi se na Piemonteškimi krivoverstvo vpeljalo. Londonka svetopisemska družba vse poskuša, de bi se laški katolčani zoper papeževo veljavo vzdignili. Bianchi-Giovini-ta je že za svoje namene dobila, kateri si je v čast štel, de je Pija kot orodje zoper Avstrijo naredil; ker se je pa cerkveni poglavar iz mreže, v ktero so ga zapletli, rešil, ta pisač ni nehal katoliške vere zasramovati in papeževe veljave zaničevati. Po podpihovanji Londonske družbe je Giovini zgodbe papežev spisal, ki so se v mestu Capalogo natisnile, de bi se po vsim Laškim razposlale. Papeževa vladija je previdila nevarnosti, ki bi iz taciga branja priti utegnile. Kardinal Lambruschini je kralju gotovo škodljive nasledke naznanil. Lambruschinitovo pismo je kralja tolikanj ginilo, de je po posvetovanji z ministerstvom zapovedal, de se mora lombarški begun Bianchi-Giovini iz Piemonteškiga pobrati. Ta se je pa pod angleško varstvo podal in angleški poslanec Abercomby se ni mudil za hudobneža potegniti se, se ve, ker je angleški vladii po volji delal. Zavoljo tega nasprotovanja mu je bilo pervoljeno, na Piemonteškimi ostati pod pogojo, de bo Turin zapustil in za časnik „Opinione“ nič več ne bo pisal, kar je tudi obljubil. Ne vemo, če bo Rimska vladija s tem zadovoljna.

Slavni kardinal Jožef Mezzofanti (rojen 19. kimovec 1774), ki je 13. sušca 1849 v Rimu umerl, je 58 jezikov gladko govoril, namreč: albansko, amharsko, arabsko, aramajsko, angolansko, bulgarsko, celtiško, dansko, armensko (staro in novo), kaldejsko, katalonsko, kiliško, kinesko ali kitajsko, koptiško, kuracajsko, kurdiško, hebrejsko, rabinsko, etiopsko, francosko, georško, gerško (staro in novo), ilirsko (ali horvaško-slovensko), hindustansko, angleško, irsko, laško, latinsko, letiško, malajsko, malteško, mongolsko, norveško, holandsko, peguansko, persiansko, poljsko, portugalsko, retiško (v Graubündtnu), rusovsko, česko, samariško, serbsko, cingalsko, sirsko, špansko, švedsko, tamulsko, tartarsko, turško, nemško (z švajcarskimi narečji vred), madjarsko, valaško ali romunsko in cingansko.

Gosp. Jožef Jenko, korar v Novim mestu, so 21. t. m. umerli, kolera jih je v 1 uri vzela. Sploh se zlo sliši, kako ta šiba v Novim mestu, v Mernipeči, v Trebnim, v Šentjerneji itd. zdaj ljudi tepe.

Odgovorni vrednik in založnik: Janez Kr. Pogačar. — Natiskar: Jožef Blaznik v Ljubljani.